

Doc. nr.	Datum	Titel doc.	Toelichting
1	28-6-2023	Aanbiedingsnota brief fiscale aandachtspunten beëindigingsregelingen agrarische sector	Mondeling akkoord door Stas-fb
2	26-1-2023	Nota-stas-fb-Terugkoppeling gesprek sector belastingadviseurs agrarische sector en beantwoording fiscale vragen saneringsregelingen visserij	Brief aan de Tweede Kamer waarin instelling Taskforce "Fiscaliteit en Landbouw" wordt toegevoegd.
3	14-3-2023	Nota-stas-fb- Taskforce landbouw en fiscaliteit- plan van aanpak	Plan van aanpak Taskforce
4	31-3-2023	Nota-stas-fb-BWO Fiscale aandachtspunten stoppersregelingen	Beslisnota in kader Voorjaarsnota met keuzes inzake beleidsmatige behandeling aangedragen fiscale aandachtspunten.
5	31-3-2023	Bijlage 2 - bijlage bij tweede beslisnota stoppersregelingen X	Bevindingen van de Taskforce "Landbouw en Fiscaliteit"
6	12-4-2023	Nota-stas-fb- Dekking verruiming HIR inzake stoppersregelingen	Voorleggen besluit om in kader VJN voor te stellen de HIR te verruimen met dekkingsvoorstel.
7	17-4-2023	Nota-stas-fb- Bestuurlijk overleg LTO stopperstregelingen	Vorbereiding gesprek bewindslieden met de heer van der Tak LTO.
8	5-6-2023	Nota-stas-fb-Concept Kamerbrief fiscale aandachtspunten beëindigingsregelingen agrarische sector	

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene
Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief fiscale aandachtspunten
beëindigingsregelingen agrarische sector

Aanleiding

Bijgaand wordt u de tekenversie van de Kamerbrief fiscale aandachtspunten beëindigingsregelingen agrarische sector voorgelegd.

Na ondertekening zal de brief zo spoedig mogelijk naar de Kamer worden gestuurd zodat deze nog voor het zomerreces bij de Kamer is.

Datum

28 juni 2023

Notanummer

Beslispunten

Gaat u akkoord met de Kamerbrief en de stukken die in kader actieve openbaarmaking zullen worden meegestuurd.

Wilt u het tekenexemplaar (bijlage 1) ondertekenen indien u akkoord bent met verzending van de brief.

Bijlagen

1. Tekenversie Brief
2. Set actieve openbaarmaking

Kernpunten

- U bent eerder akkoord gegaan met de conceptversie van de brief.
- Op uw verzoek is de passage over de stakingslijfrente nog aangepast (verruimen wordt in de augustusbesluitvorming overwogen).
- De brief is parallel voorgelegd aan de minister voor N&S en (ter info) aan de minister van Landbouw. Minister N&S is akkoord.
- De aan de besluitvorming ten grondslag liggende stukken zullen in het kader van de actieve openbaarmaking openbaar worden gemaakt. Voor een overzicht zie bijlage 2.

Communicatie

Dit onderwerp heeft de aandacht van de media en daarmee kan de brief, media-aandacht opleveren. Uw woordvoerders attenderen geïnteresseerde journalisten op de brief.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

VR 10/2 name

TER BESLISSING

Aan de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst

Fiscale Zaken
Directie Algemene
Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

nota

Terugkoppeling gesprek sector belastingadviseurs agrarische sector en beantwoording fiscale vragen saneringsregeling visserij

Aanleiding

- Tijdens de plenaire behandeling van het Belastingplan 2023 heeft u toegezegd om gezamenlijk met de minister voor Natuur en Stikstof (MNenS) de Tweede Kamer een brief te sturen over de fiscaliteit bij de beëindiging van landbouwbedrijven. Begin december heeft u een eerste conceptversie van de brief ontvangen (zie bijlage 4). Deze versie is ook gedeeld met ambtelijk MNenS.
- Ook is de motie Inge van Dijk c.s. aangenomen waarin het kabinet wordt verzocht om in gesprek met de sector te onderzoeken of er fiscale belemmeringen bij stoppersregelingen voor agrariërs zijn en indien nodig beleidsopties te onderzoeken die het gebruik en doel van de regeling ondersteunen.
- In het kader van de motie Inge van Dijk c.s. en de toegezegde brief hebben ambtelijk FIN en LNV een gesprek gevoerd met belastingexperts van de agrarische sector. De concept-Kamerbrief behoeft onder andere nog verdere invulling door het opnemen van een terugkoppeling van dit gesprek. Wij informeren u over dit gesprek en geven een eerste appreciatie van de aangedragen aandachtspunten en oplossingsrichtingen. Voor meerdere genoemde knelpunten geldt dat het nog een nadere appreciatie vergt over de wenselijkheid om flankerende regelgeving te onderzoeken (op aspecten als doelmatigheid, doeltreffendheid, afbakening en staatssteun).
- Daarnaast heeft de visserijsector in november 2021 aan het ministerie van LNV vragen gesteld over de fiscale aspecten van de saneringsregeling voor visserijbedrijven. Ook zijn er soortgelijke vragen door bestuurders van de visserijsector op tafel gelegd in Bestuurlijke Overleggen met de minister van LNV. Wij hebben samen met ambtelijk LNV een conceptbeantwoording van die vragen opgesteld.

Datum
26 januari 2023

Notanummer
2023-0000025556

Bijlagen

- Samenvatting gesprek sector over stoppersregelingen voor agrariërs
- Appreciatie van de fiscale knelpunten en oplossingsrichtingen aangedragen door de sector
- Beantwoording vrag over de fiscale aspect van de saneringsrege visserij gesteld door fiscale visserijspecialisten

og. 03.23

Met spoed bespreken

Mik

10.03.23

ja, ~~leefte~~

ja, doublet

naar LNV

Beslisapunten

- Beslisapunt 1:** Deelt u de eerste appreciatie van de door de sector aangedragen knelpunten, wensen en oplossingsrichtingen en bent u het eens met het geschetste proces voor de Kamerbrief?
- Beslisapunt 2:** Wilt u bepaalde oplossingsrichtingen (zie tabel 1) verder laten uitwerken ter besluitvorming in het voorjaar, en zo ja: welke?
- Beslisapunt 3:** Bent u akkoord met de conceptbeantwoording van de vragen gesteld door de visserijsector over enkele fiscale aspecten van de saneringsregeling visserij?

nie
Mijn
aanpak bij bijlage 2

Wat voor debat 22/2

proces
ja, uitdrukkelijk 16/2 Vbrief naar de
Minister NBS + de brief van de
LNV + LNV + MNenS 2 definitief is

Kernpunten

- In opvolging van de motie Inge van Dijk c.s. heeft medio december een overleg plaatsgevonden tussen belastingexperts van de agrarische sector, ambtelijk FIN en ambtelijk LNV. Doel van het gesprek was om bij de sector te inventariseren welke fiscale aandachtspunten zij ziet bij de stoppersregelingen in de landbouw. In bijlage 1 vindt u een verslag van het gesprek met de sector en een inventarisatielijst met aandachtspunten.
- In het gesprek stelde de sector onder meer de bijzondere context waarin de agrariërs stoppen aan de orde. Volgens de sector is er bij het aangaan van een stoppersregeling geen sprake van een normale bedrijfsbeëindiging. Daarnaast gaf de sector aandacht aan de verschillende uitgangspunten van agrariërs (financieel, leeftijd en soort bedrijf) die willen stoppen. De generieke aard van de fiscaliteit sluit daarbij niet aan.
- We begrijpen dat er zorgen zijn bij de sector. Eén van de bepalende factoren bij de keuze van agrariërs om met gebruikmaking van deze regeling hun veehouderijbedrijf of -locatie te beëindigen is de hoogte van de subsidie. Echter, de aankomende stoppersregelingen zoeken de maximale staatssteunkaders van 120% al op. Hierdoor is een additionele (fiscale) tegemoetkoming aan deze specifieke groep mogelijk niet een optie. Dit geldt niet voor aanpassingen in generieke regelingen.
- Het is wel zo dat de vormgeving van de subsidieregeling aan de voorkant van wezenlijk belang is bij de berekening van de stakingswinst van de ondernemer en daarmee hoeveel hij onder aan de streep overhoudt. Ook is het mogelijk dat de hoogte van de stakingswinst hoger is, door de hoogte van de subsidie. Daarnaast: het is regel dat élke ondernemer belasting verschuldigd is over de stakingswinst. Hooguit is het zo dat door overheidsingrijpen het gekozen moment om te stoppen anders is.
- In specifieke zin benoemde de sector tijdens het gesprek meerdere fiscale onderwerpen op verschillende fiscale domeinen: in de inkomsten- en vennootschapsbelasting, de omzetbelasting en overdrachtsbelasting.
- De aandachtspunten hebben we op hoofdlijnen onderzocht. In bijlage 2 vindt u een appreciatie hiervan.
- Een groot deel van de aangedragen punten zijn lastig op te lossen omdat het vaak niet mogelijk noch wenselijk is om een onderscheid aan te brengen tussen agrarische ondernemers en andere ondernemers.
- Voor sommige punten zien wij wel mogelijke oplossingsrichtingen. Andere punten zijn meer te zien als een fiscale wens, maar zouden wel positief kunnen bijdragen in de overwegingen om al dan niet gebruik te maken van een stoppersregeling. Er bestaan naar verwachting mogelijkheden om flankerende regelgeving te treffen, o.a. in de omzetbelasting en overdrachtsbelasting, maar dit moet nog nader worden onderzocht. Daarbij moet ook worden beoordeeld of een additionele (fiscale) tegemoetkoming aan deze specifieke groep past binnen de staatssteunkaders.
- Ook zijn er opties die nader onderzoek vergen en mogelijk niet meer tijdig zijn om mee te kunnen lopen in de voorjaarsbesluitvorming. Zie tabel 1 voor een overzicht. De budgettaire en uitvoeringstechnische aspecten van de aangeboden oplossingsrichtingen moeten nog verder in kaart worden gebracht.
- Het streven is om medio maart een Kamerbrief te sturen. Begin december heeft u een eerste conceptversie van de Brief ontvangen (zie bijlage 4). Eind februari ontvangt u een nieuwe conceptversie van de brief die wij in overleg met ambtelijk LNV/MN&S opstellen.

- twee traps-
- Raaf
① procesbrief
volgde
Neech

(2) handige brief
afgelid met
LNV # plus MGA-2
(zie pagina 5)

- De belastingadviseurs van de visserijsector hebben een zevental vragen gesteld over de fiscale aspecten van de saneringsregeling visserij. Het betreft vragen over de verbreking van de voortzettingsperiode van de BOR, de herinvesteringsreserve, ruziësplitsing, een versoepeling van het beleid ten behoeve van de kwijtschelding van belastingschulden en winstneming in 2022. In bijlage 3 vindt u de vragen en onze conceptbeantwoording daarvan.

Tabel 1: Overzicht van de aangedragen aandachtspunten in agrarische sector

Fiscaal aandachtspunt	Appreciatie
Algemeen	
1. Aandachtspunt 1: Belastingschade	Nader te onderzoeken
2. Oplossing 1: betalingsregeling ter tegemoetkoming afrekenen over stakingswinst	Niet noodzakelijk
Inkomstenbelasting (IB) en vennootschapsbelasting (vpb)	
3. Aandachtspunt 2: Beperkte mogelijkheden voor toepassing herinvesteringsreserve bij gedeeltelijk stoppen	Nader te onderzoeken
4. Aandachtspunt 3: De combinatie van geruisloze inbreng in een bv (artikel 3.65 Wet IB 2001) en deelname aan de stoppersregeling in verband met de voorwaarde van voortzetting van de onderneming	Nader te onderzoeken
5. Aandachtspunt 4: Beperkte mogelijkheden stakingslijfrente voor bepaalde (leeftijds)groepen en aangedragen oplossing 2: verruimen maximumbedragen stakingslijfrente	Nadere afweging noodzakelijk
6. Aandachtspunt 5: De toepassing van de herinvesteringsreserve wordt soms beperkt door de boekwaarde-eis. Dit speelt bijvoorbeeld bij vastgoed (met een hoge boekwaarde).	Niet noodzakelijk
7. Aangedragen oplossing 3: Stakingswinsten lager belasten bijvoorbeeld door een verruiming van de MKB-winstvrijstelling of een verruiming van de stakingsaftrek.	Niet noodzakelijk
8. Aangedragen oplossing 4: Opheffing FOR bij staking van de onderneming en start nieuwe onderneming	Niet noodzakelijk
9. Aandachtspunt 6: Erfpachtgronden (Fagoed c.q. ASR).	Nader te onderzoeken
10. Aandachtspunt 7: MIA c.q. EIA en afbraak van gebouwen binnen desinvesteringsbijtelling bij overeenkomst MGA-1 en terugkoop met kwalitatieve verplichting tot sloop.	Mogelijk belastingschade (zie 1.)
Omzetbelasting	
11. Aandachtspunt 8: In sommige gevallen moeten agrariërs btw terugbetalen aan de fiscus naar aanleiding van de verkoop van hun grond en gebouwen aan de provincie (herziening).	Nader te onderzoeken
Overdrachtsbelasting	
12. Aandachtspunt 9: Vrijstelling voor overdracht aan familie: niet voldoen aan voortzettingsvereiste	Nadere afweging noodzakelijk
13. Aandachtspunt 10: Vrijstelling voor inbreng in NV/BV: niet voldoen aan voortzettingsvereiste.	Nadere afweging noodzakelijk
14. Aandachtspunt 11: Vrijstelling voor verkrijging van cultuurgrond: niet voldoen aan voortzettingsvereiste.	Nadere afweging noodzakelijk
15. Aandachtspunt 12: Verkoop aan de provincie van ondergrond en bedrijfsgebouwen en terugkoop van de ondergrond met verplichting tot sloop van de bedrijfsgebouwen.	Geen knelpunt

ja

ja, knelpunt op wvse

ja

ja, geneukt (2)

ja

ja

ja

ja

ja

Toelichting

Stoppersregelingen landbouw en fiscale spelregels

- Op dit moment zijn er geen lopende stoppersregelingen. Op 30 november 2022 is de Maatregel Gerichte Aankoop (MGA-1) gesloten.¹ Van 2019 tot medio 2020 liep de Subsieregeling sanering varkenshouderijen (Srv). De Srv wordt op dit moment geëvalueerd. Hierbij wordt expliciet de vraag gesteld of er fiscale knelpunten zijn ervaren bij de Srv (zie ook hierna onder Srv).
- Het streven van het kabinet is om in april 2023 een nieuwe stoppersregeling voor piekbelasters, de financieel ruimhartige beëindigingsregeling Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties plus (LBV+), open te stellen. Parallel zal na goedkeuring van de Europese Commissie de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (LBV) in april worden opengesteld (zonder plus).² Ook wordt er nog gewerkt aan de Maatregel Gerichte Aankoop (MGA-2).³
- Eén van de bepalende factoren bij de keuze van agrariërs om met gebruikmaking van deze regeling hun veehouderijbedrijf of -locatie te beëindigen is de hoogte van de subsidie. De vormgeving van de stoppersregeling aan de voorkant heeft invloed op de fiscale gevolgen bij beëindiging van het agrarische bedrijf. De vormgeving heeft daarmee invloed op hoeveel een agrariër onder aan de streep overhoudt.
- De ontvangen subsidie op grond van de regeling behoort tot de winst (inkomsten- en vennootschapsbelasting).
- Het subsidiebedrag van de aankomende stoppersregeling, de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (zonder plus), bestaat uit twee componenten (gezamenlijk subsidiepercentage van 100%):
 1. Een bijdrage in verband met het geheel of gedeeltelijk laten vervallen van het productierecht;
 2. Een bijdrage in verband met het verlies van de waarde van de op de veehouderijlocatie gebruikte productiecapaciteit voor het houden van diersoorten met productierecht;
- Het subsidiebedrag van de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties plus (Lbv+) bestaat uit drie componenten (gezamenlijk subsidiepercentage van 120%):
 1. Een bijdrage in verband met het geheel of gedeeltelijk laten vervallen van het productierecht;
 2. Een bijdrage in verband met het verlies van de waarde van de op de veehouderijlocatie gebruikte productiecapaciteit voor het houden van diersoorten met productierecht;
 3. Een bijdrage in de kosten voor sloop en afvoer van de productiecapaciteit.
- Regel is dat elke stoppende ondernemer in Nederland belasting verschuldigd is over de stakingswinst. Ondernemers die kiezen voor een stoppersregeling zijn dat dus ook.
- Het is onduidelijk hoeveel en welk type agrariër (leeftijd / wel/geen opvolger / wel/geen andere activiteiten naast de te stoppen activiteiten), die een stoppersregeling overweegt, onderneemt in de IB en Vpb. De sector stelde in het gesprek de verdeling IB-ondernemer en Vpb-plichtig lichaam op 90%/10%.

¹ Begrotingsbehandeling ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) 2023.

² Kamerstukken II 2022/23 PM nummer (Kamerbrief LNV 25-11-2022 'Voortgang integrale aanpak landelijk gebied en opvolging uitspraak Raad van State over Porthos'.)

³ Begrotingsbehandeling ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) 2023.

Werkgroep stikstof

- De werkgroep stikstof is opgericht vanuit het Platform Landbouw. De leden zijn medewerkers van de Belastingdienst, LNV, LTO en de VLB. De werkgroep heeft als doel duidelijkheid te bieden over de fiscale uitwerking van de stikstofregelingen. De Belastingdienst werkt samen met de sector aan een Q&A-set die op de site van de Belastingdienst gepubliceerd zal worden. De werkgroep is in de afrondende fase van de Q&A-set. Naar verwachting wordt de set in Q1 2023 gepubliceerd.

Vorm en proces Kamerbrief stoppersregeling landbouw

- De Kamerbrief zal mede door de ministervoor Nens aan de Tweede Kamer worden gestuurd. Medio februari zullen u en de minister voor Nens ieder een nieuwe conceptversie van de brief ontvangen. Uw opmerkingen op de eerste versie van de brief zullen hierin zijn verwerkt.
- De Kamerbrief kan worden uitgesplitst in de volgende drie delen:
 1. Schets van de mogelijkheden en grenzen van de fiscaliteit bij het aangaan van stoppersregelingen;
 2. Een terugkoppeling over het gesprek met de sector;
 3. Benoemen van fiscale knelpunten en oplossingsrichtingen (benoemd in het gesprek)
- In deel (3) zal de appreciatie van de knelpunten en oplossingsrichtingen staan. Zoals aangegeven, zijn in de appreciatie nog geen budgettaire en uitvoeringstechnische overwegingen verwerkt. Waar nodig, zullen deze overwegingen in de Kamerbrief worden toegelicht.

Tijdelijke subsidieregeling vermindering gevolgen Brexit voor de visserij⁴

- De saneringsregeling visserij is van 1 september tot en met 30 november 2022 opengesteld voor ondernemers die geen toekomst meer zien in de visserij en voldoen aan de gestelde voorwaarden⁵. Zo moet onder andere het gesaneerde vaartuig worden gesloopt en vervallen de contingenten (vangstmogelijkheden) gekoppeld aan het gesaneerde vaartuig.

Politiek/bestuurlijke context

- De motie Inge van Dijk c.s.⁶ (Belastingplan 2023) verzoekt de regering in gesprek met de sector te onderzoeken of er fiscale belemmeringen bij stoppersregelingen voor agrariërs zijn en indien nodig beleidsopties te onderzoeken die het gebruik en doel van de regeling ondersteunen.
- De motie Stoffer⁷ (Belastingplan 2022) verzoekt de regering in overleg met betrokken partijen in kaart te brengen wat de fiscale knelpunten zijn voor goede bedrijfsbeëindiging in de veehouderij en wat de mogelijkheden zijn om deze knelpunten aan te pakken, en hiertoe zo nodig een werkgroep in te stellen, en de Kamer hierover voor 1 april 2022 te informeren.
- In de appreciatie van deze laatste motie heeft uw voorganger aangegeven dat het ministerie van LNV navraag heeft gedaan bij varkenshouders die hun bedrijf, ondanks een positieve subsidiebeschikking op basis van de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Srv), uiteindelijk niet

⁴ Regeling van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 22 juli 2022, nr. WJZ/ 21159356, tot vaststelling van subsidie-instrumenten voor de visserij ter vermindering van de gevolgen van Brexit, betaald uit de Brexit Adjustment Reserve (Tijdelijke subsidieregeling vermindering gevolgen Brexit voor de visserij)

⁵ Kamerstukken II 2022/23, 21501, nr. 1455

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 36202, nr. 108.

⁷ Kamerstukken II 2021/22, 35927, nr. 78.

- beëindigen. Varkenshouders noemden in deze gesprekken de fiscaliteit niet als reden voor het afzien van beëindiging. Wel noemden zij redenen zoals de hoogte van het subsidiebedrag om schuldenvrij te stoppen, het feit dat het bedrijf inmiddels verkocht is aan een andere ondernemer of dat er met de betrokken gemeente geen overeenkomst is gevonden over de bestemming van de veehouderijlocatie.
- De Srv wordt op dit moment in opdracht van het ministerie van LNV geëvalueerd. In deze evaluatie komt ook de vraag aan de orde of er (fiscale) knelpunten zijn ervaren bij het (niet) gebruik van deze regeling. De uitkomsten van deze evaluatie worden medio 2023 verwacht.
 - Aandachtspunt is dat het openstellen van de regelingen (LBV, LBV+, MGA-2) en de Kamerbrief over fiscale aandachtspunten bij de stoppersregelingen voor agrariërs goed op elkaar aansluiten.

Communicatie

Deze nota zal gepubliceerd worden als beslisnota bij publicatie van de Kamerbrief.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESLISSING

Aan

de staatssecretaris van Financiën - Fiscaliteit en Belastingdienst

Fiscale Zaken

Algemene Fiscale Politiek *✓*

Persoonsgegevens

nota

Taskforce landbouw en fiscaliteit – plan van aanpak

Aanleiding

In uw recente Kamerbrief over mogelijke fiscale knelpunten bij de aankomende regelingen voor stoppende boeren heeft u een gezamenlijke taskforce "landbouw en fiscaliteit" toegezegd, bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën en LNV (**bijlage 1**). In deze nota wordt u - conform uw verzoek - nader geïnformeerd over de aanpak van het onderzoek, de planning, stand van zaken en voortgang.

In de bijlagen bij deze nota treft u:

- A) per knelpunt waar u om nader onderzoek heeft gevraagd een beschrijving van de vraagstelling en de aanpak (**bijlage 2**);
- B) de integrale planning van het traject (**bijlage 3**).

Datum

14 maart 2023

Notanummer

2023-0000074448

Bijlagen

4

21.03.23

Beslispunten

1. Gaat u akkoord met de voorgestelde aanpak en de voorgestelde planning? Zijn er elementen die u mist in de aanpak?

ja

2. Gaat u akkoord met het inplannen van een BWO in de week van 3 april met minister Van der Wal?

ja

nee

Kernpunten

- Aan de Tweede Kamer is toegezegd dat de taskforce de door de agrarische sector aangedragen fiscale punten nader zal onderzoeken en waar nodig mogelijk beleidsopties zal uitwerken met inachtneming van fiscaal-juridische, budgettaire en uitvoeringstechnische aspecten.
- In de Kamerbrief is tevens aangegeven dat het onderzoek van de taskforce vóór publicatie van de aankomende beëindigingsregelingen gereed zal zijn. Het streven is om, afhankelijk van de staatssteunnotificatieprocedure bij de Europese Commissie, de regelingen in april van dit jaar te publiceren.

2

- Conform uw eerdere aanwijzingen wordt een aantal mogelijk reële knelpunten nader uitgewerkt met het opstellen van oplossingsvarianten en een raming van de budgettaire effecten (**bijlage 4**).
- Bij de andere door de sector opgebrachte aandachtspunten wordt nader onderbouwd waarom ofwel geen sprake is van een knelpunt dan wel de oplossing niet haalbaar is (niet proportioneel, ongeoorloofde staatssteun, of te duur).
- U heeft toegezegd de Kamer medio april te informeren over uw bevindingen.
- Een complicatie is dat de integrale besluitvorming over de Voorjaarsnota (VJN) pas op 21 april a.s. wordt afgerond. Indien de besluitvorming over de mogelijke fiscale knelpunten daarin moet meelopen is verzending van de Kamerbrief op of omstreeks 1 mei de vroegst mogelijke termijn.
- Om een snelle start te kunnen maken is ervoor gekozen het werk te beleggen in de lijnorganisatie en is voor de afstemming tussen de departementen en de regievoering een stuurgroep op het niveau van de betreffende afdelingshoofden ingericht. De Belastingdienst is daarbij ook aangehaakt.
- U heeft een brede aanpak op terrein van de landbouw toegezegd. Door de sector zijn in dit verband ook zaken als box 3, de BOR, de landbouwvrijstelling en de natuurschoonwet genoemd. Met LNV hebben wij afgesproken ons voor nu te concentreren op de stoppersregelingen (korte termijn) en de andere elementen na 1 mei a.s. separaat te bezien. Dit kan mogelijk worden betrokken bij afwegingen rond het landbouwakkoord waarbij mogelijk de fiscaliteit ook een rol zal spelen.

Toelichting

Nader uit te zoeken (mogelijke knelpunten)

Op uw verzoek zijn en worden de volgende mogelijke knelpunten nader geanalyseerd en uitgewerkt, waarbij indien zinvol en mogelijk varianten en budgettaire effecten in kaart worden gebracht:

- A. Toepassing herinvesteringsreserve (generiek)
- B. Stakingslijfrente leeftijdsgroep (generiek)
- C. Verhoging stakingsaftrek (generiek)
- D. Terugbetalen BTW¹
- E. Voortzettingvereisten overdrachtsbelasting
 - a. Vrijstelling voor bedrijfsopvolging binnen familiale kring
 - b. Vrijstelling voor inbreng/omzetting van een onderneming
 - c. Vrijstelling voor cultuurgrond

Te hanteren uitgangspunten bij keuze eventuele aanvullende maatregelen

Wij stellen voor dat bij de keuze voor een eventueel maatregelenpakket de volgende uitgangspunten leidend zijn:

¹ Dat blijkt géén knelpunt te zijn; zie bijlage 2.

1. Net als iedere andere ondernemer dienen boeren als zij hun onderneming (gedeeltelijk) stoppen belasting te betalen over hun stakingswinst.
2. Specifiek gerichte fiscale maatregelen die worden gestapeld op de regelingen voor stoppers worden begrensd door de maximum steunverlening die mogelijk is op grond van de EU staatssteunregels. Met de aankomende subsidieregelingen, de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties plus (Lbv-plus) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv), wordt al maximaal de ruimte binnen de geldende staatssteunkaders gezocht. Daardoor is het risico op ongeoorloofde staatssteun een belangrijk aspect dat moet worden meegewogen.
3. Generieke maatregelen die de fiscale druk voor stoppers verminderen zijn alleen denkbaar indien dit uitvoeringstechnisch mogelijk en budgettair inpasbaar is. Ook moet worden gewogen of generieke maatregelen proportioneel zijn: dragen deze (naar verwachting) voldoende bij aan (hogere) deelname aan de stoppersregelingen om maatregelen die doorwerking hebben naar niet-stopperscasussen en daardoor budgettair mogelijk significante impact hebben, te rechtvaardigen.

Verder proces

Er vindt ambtelijk verder overleg plaats met LTO om meer duiding te krijgen over de omvang van de ingebrachte wensen/knelpunten. In de week van 27 maart zullen u en Minister Van der Wal een gezamenlijke beslisnota ontvangen gericht op besluitvorming tussen u beiden in het BWO van de week van 3 april. Mocht er geconcludeerd worden dat er specifieke fiscale opties wenselijk zijn, dan zullen deze maatregelen voorgelegd moeten worden aan Brussel omdat dit zal worden gezien als staatssteun. Gezamenlijk met LNV zal gewogen moeten worden of dit opportuun is gezien het gesprek dat loopt over de stoppersregeling. Eventueel zult u ook worden voorbereid op een overleg met minister Kaag over de inpassing van mogelijke budgettaire meerkosten. Dit is afhankelijk van de omvang van deze meerkosten en de vraag of u deze zelf makkelijk kunt inpassen onder het lastenkader of dat dit expliciet moet meelopen in de voorjaarsbesluitvorming en instemming van de minister van Financiën behoeft.

In de laatste week van april -na de VJN besluitvorming- zal de concept Kamerbrief aan u worden voorgelegd. Wij stellen ondertekening mede namens de minister voor Natuur en Stikstof voor (net als bij de eerste brief).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

UB wo 5/4 14.00 - 14.30
do 6/4 16.00 - 16.30

TERSTOND (IVM VOORBESPREKING 5/4 14.00)
TER ADVISERING

Aan
De staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

TER INFORMATIE
Aan
De minister

nota

BWO Fiscale aandachtspunten stoppersregelingen

Directie Algemene
Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

Aanleiding

- Op 6 april a.s. heeft u met uw collega Van der Wal een BWO over de mogelijke fiscale aandachtspunten bij de nieuwe regelingen voor stoppers.
- In overleg met ambtelijk LNV is een besluitvormingsnota opgesteld om knopen door te hakken over de beleidsmatige inzet.

Adviezen

Agendapunt 1 beslisnota; herinvesteringsreserve (HIR)

- Wij adviseren u politiek te wegen welke van deelvarianten HIR uw voorkeur heeft (de ruime optie of de smalle optie gekoppeld aan het criterium "overheidsoptreden"). *lichte voorkeur*

Agendapunt 2 beslisnota; Stakingslijfrente

- Wij adviseren u politiek te wegen welke van deelvarianten bij de stakingslijfrente uw voorkeur heeft (de ruime optie of de smalle optie gekoppeld aan het criterium "overheidsoptreden"). *lichte voorkeur*

De bij de HIR en de stakingslijfrente voorgelegde varianten zijn generiek en lijken vanuit een optiek van staatsteun houdbaar, waarbij dit het meest evident is voor de ruime opties. Bij de stakingslijfrente wordt ook nog een nuloptie voorgelegd die om budgettaire redenen de voorkeur van LNV lijkt te hebben.

Agendapunt 3 beslisnota; Overdrachtsbelasting

- U kunt akkoord gaan om noch een specifieke noch een generieke oplossing te bieden. Een specifieke oplossing kwalificeert naar verwachting als ongeoorloofde staatsteun en een generieke oplossing is niet proportioneel.

Agendapunt 4 beslisnota; onderwerpen die geen fiscaal aandachtspunt zijn

- U kunt akkoord gaan om de thema's belastingschade; omzetbelasting, geruisloze inbreng in BV, stakingslijfrente en MKB-winstvrijstelling in het kader van dit dossier ter zijde te leggen omdat hier bij nadere analyse geen sprake blijkt van een fiscaal knelpunt.

Datum
31 maart 2023
Notanummer
2023-0000090137
Bijlagen
2

05.04.23

*graag eerst teksten
concept
LBV regelgeving
+ vergelijking met
meeste
& bespreken.*

*nie
noraag
beslissing*

Bespreken

Ten aanzien van budgettaire verwerking

- Wij adviseren u afspraken te maken over het verdere budgettaire traject:
 - Minister Van der Wal dient de maatregelen formeel in te dienen bij de minister van Financiën zodat zij onderdeel worden van de voorjaarsbesluitvorming; de maatregelen dienen te zijn voorzien van adequate budgettaire dekking.
 - Minister Kaag heeft aangegeven dat maatregelen rond stikstof integraal moeten worden gewogen op dezelfde tafel (en dus niet separaat één maatregel in de vierhoek).
 - Als een maatregel positief wordt bevonden, dient deze te worden te gedekt waar dat het meest logisch is. Omdat het hier gaat om lastenmaatregelen, ligt dekking aan de lastenkant voor de hand. Er is op dit moment geen ruimte binnen het lastenkader om deze maatregelen te dekken.

lees

lees

lees

Mogelijk gesprek met de sector

- Wij adviseren verder kort stil te staan bij de vraag of, en zo ja hoe, u nog een gesprek wil voeren met de heer Van der Tak van LTO om de besluitvorming toe te lichten.

Set-aside zaak

- Mogelijk zal Minister Van der Wal aan het eind van dit gesprek uw aandacht vragen voor een andere kwestie. Het betreft een set-aside zaak, waarin een agrariër een geschil heeft met de Belastingdienst over de toepassing van de landbouwvrijstelling. We adviseren u zeer terughoudend te reageren en aan te geven dat deze specifieke casus nog onder de rechter is.

→ wel
gesprek
over met
(fiscalistiek)
→ volg het
advies
Eerst H.R.

Kernpunten

- Om een ruime politieke afweging mogelijk te maken wordt in de beslisnota zowel bij de herinvesteringsreserve (HIR) als de stakingslijfrente een aantal varianten uitgewerkt.
- Bij de HIR gaat de voorkeur van LNV - mede om budgettaire redenen- uit naar de variant waarbij enkel wordt verruimd voor ondernemers die staken als gevolg van overheidsoptreden.
- LNV wil de verruiming bovendien in de tijd begrenzen t/m 2027; de periode dat de stoppersregelingen openstaan. FIN ontraadt een begrenzing in de tijd. Het is wetstechnisch lelijk om een wijziging die redelijk fundamenteel is in de regeling tijdelijk te doen. Budgettair lijkt dit ook niet nodig omdat de structurele doorwerking van de regeling op 0 euro is begroot. Daarnaast is het gebruikelijk, conform begrotingsregels, om bij het opnemen van een horizonbepaling het structurele bedrag in te boeken en middelen te laten vrijvallen wanneer de regeling wordt afgeschaft. Derhalve worden de kosten van de regeling ten behoeve van dekking niet verminderd hierdoor.
- Bij de stakingslijfrente heeft ambtelijk LNV een voorkeur om überhaupt niet te verruimen omdat wordt getwijfeld aan nut en noodzaak en men aanhikt tegen de kosten (variant 3). Ambtelijk FIN vindt dat het juist wel een goede

begrenzen
niet nodig

- oplossing kan zijn voor de agrariërs die echt in de knel zitten omdat ze juist geen alternatief hebben (niet verder kunnen boeren).
- De inschatting van de staatsteunjuristen is dat een verruiming gekoppeld aan overheidsop treden houdbaar is gezien eerdere uitspraken van de Europese Commissie (besluit sluiting pelsdierfokkerij). Cruciaal is dat het gaat om uitstel van belasting en niet om afstel van belasting.
 - De volledige uitvoeringsgevolgen van de maatregelen ten aanzien van de herinvesteringsreserve en stakingslijfrente zijn nog niet in kaart gebracht. Dit dient te gebeuren op basis van een uitvoeringstoets. Mogelijke kan dit leiden tot verdringing van ander beleid en/of modernisering IV. Eerste indicatie is dat, afhankelijk van de vormgeving, de maatregelen per 2024 uitvoerbaar zouden moeten zijn. Het opdrachtgevende beleidsdepartement is verantwoordelijk voor het dekken van de uitvoeringskosten.
 - Mogelijk zal Minister Van der Wal aan het eind van dit gesprek uw aandacht vragen voor een set-aside zaak, waarin een agrariër een geschil heeft met de Belastingdienst over de toepassing van de landbouwvrijstelling:
 - In deze casus heeft de agrariër in het verleden meegedaan met een regeling van LNV en langdurig bos aangeplant op landbouwgrond, waardoor de grond bij toepassing van de fiscale regelgeving nu niet meer als landbouwgrond wordt beschouwd.
 - Minister Van der Wal zal mogelijk opperen om de landbouwvrijstelling met terugwerkende kracht aan te passen of andere oplossingen willen bespreken.
 - We adviseren om voor nu zeer terughoudend te reageren, aangezien deze zaak nog onder de rechter ligt (bij de Hoge Raad). Nadat er een uitspraak van de rechter ligt, zijn we uiteraard bereid om hier samen met LNV ambtelijk nader naar te kijken.

Toelichting

- Uit het onderzoek van de taskforce is naar voren gekomen dat bij de herinvesteringsreserve sprake is van een fiscaal aandachtspunt dat oplossing behoeft.
- Voorgesteld wordt de regeling zo te verruimen dat herinvestering ook in geval van gedeeltelijk staken mogelijk wordt. Daarbij wordt een keuze voorgelegd uit een tweetal varianten.
 - Variant 1 **elke** ondernemer kan betaling over de stakingswinst uit gedeeltelijke staking uitstellen indien deze geherinvesteerd wordt in een andere onderneming;
 - Variant 2 **enkel** ondernemers die gedeeltelijk staken als gevolg van overheidsingrijpen kunnen betaling over de stakingswinst uit gedeeltelijke staking uitstellen indien deze geherinvesteerd wordt in een andere (niet nieuwe) onderneming.
- In het geval van de stakingslijfrente wordt een drietal varianten voorgelegd:
 - Variant 1: de leeftijdseis bij de stakingslijfrente **geheel afschaffen** (dus één maximaal bedrag ongeacht de leeftijd);
 - Variant 2: **alleen in geval van overheidsingrijpen** toepassing van het hoogste maximumbedrag mogelijk maken ongeacht de werkelijke leeftijd;
 - Variant 3: **geheel afzien van het treffen van een maatregel** vanwege de kosten en de verwachte beperkte effectiviteit.

lichte
vocheem
van t 7

direct
van heem
van t 7

- Ten aanzien van het vereiste van voortzetting bij toepassing van de vrijstellingen in de overdrachtsbelasting is in de optiek van de taskforce weliswaar sprake van een fiscaal aandachtspunt, maar is de taxatie dat afschaffen van het vereiste specifiek voor de betreffende boeren op grond van de staatssteunregels niet is toegestaan in combinatie met de hoogte van de vergoeding die wordt geboden door de regelingen voor stoppers (LBV en LBV-plus). Een maatwerkoplossing zou aan Brussel kunnen worden voorgelegd maar dit doorkruist de notificatie van de regelingen voor stoppers en heeft als risico vertraging bij de openstelling van die regelingen. Een generieke oplossing is niet proportioneel want deze is duur en kwetsbaar vanuit een optiek van constructiebestrijding.
- Ten aanzien van een aantal andere door de sector aangedragen onderwerpen constateert de taskforce dat bij nadere beschouwing geen sprake is van een fiscaal aandachtspunt. Dit betreft de belastingschade, MKB-winstvrijstelling en de stakingsaftrek, de BTW en de geruisloze voorzetting in een BV.
- De sector heeft ook een tweetal aandachtspunten op het gebied van de (af)waardering van erfpachtgronden en de desinvesteringsbijtelling. We zien deze aandachtspunten niet als fiscaal op te lossen knelpunten.
- Over de maatregelen moet integraal besloten worden binnen het bredere stikstofpakket. In die besluitvorming zal ook de dekking vormgegeven worden, waarbij normaliter gewoon de begrotingsregels gelden (structurele derving dekking met structurele opbrengst aan de lastenkant).

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de besluitvormingsnota en bijbehorende toelichtende bijlage

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlage: Analyse en conclusies taskforce per te onderzoeken fiscaal aandachtspunt

Algemeen

Aandachtspunt: Belastingschade

- In de LBV- en de LBV-plus-regeling wordt civielrechtelijk geen compensatie geboden voor eventuele belastingschade die agrariërs als gevolg van vrijwillige beëindiging van hun bedrijf ondervinden.
- Om die reden is de fiscale behandeling van belastingschade - zoals volgt uit de jurisprudentie en is beschreven in het besluit van 31 oktober 2001, nr. CPP2001/1559M - voor de LBV- en de LBV-plus-regeling niet relevant.
- Gelet op dat de sector belastingschade wel heeft ingebracht als fiscaal aandachtspunt, zijn we op dit moment bezig met een update van het hiervoor genoemde besluit, zodat het – mocht dat in de toekomst wel aan de orde zijn – duidelijk is welke regels hieromtrent gelden.
- Inhoudelijk zullen die regels overigens niet worden gewijzigd. Dit houdt in dat de vergoeding van belastingschade niet tot heffing van inkomsten- of vennootschapsbelasting leidt. Er is echter geen sprake van belastingschade als een redelijk handelende ondernemer die in gelijke omstandigheden verkeert als de belastingplichtige, rekening houdend met de belastingheffing over de boekwinst, ook zonder (dreigende) onteigening dezelfde transactie zou zijn aangegaan. Het zal dan gaan om een aanbod dat zo goed is dat het redelijkerwijze niet kan worden afgeslagen.

Inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting

Algemene opmerkingen herinvesteringsreserve

Met de regeling van de herinvesteringsreserve (HIR)¹ kan de boekwinst² die wordt behaald bij de vervreemding van een bedrijfsmiddel worden gereserveerd, indien en zolang het voornemen tot herinvesting van die winst bestaat. De HIR wordt vervolgens afgeboekt op de aanschaffings- of voortbrengingskosten van bedrijfsmiddelen die in het jaar van vervreemding of in de daarop volgende drie jaren worden aangeschaft of voortgebracht.³ Het doel van de HIR is om ter ondersteuning van de continuïteit van de onderneming de belastingheffing over de gerealiseerde boekwinsten bij vervreemding van bedrijfsmiddelen uit te stellen door de fiscale claim door te schuiven naar nieuwe bedrijfsmiddelen.⁴ De HIR geldt zowel voor ondernemers voor de inkomstenbelasting als voor vennootschapsbelastingplichtige lichamen.

Een HIR wordt uiterlijk in het derde jaar na het jaar waarin de reserve is ontstaan, in de winst opgenomen. Deze termijn kan worden verlengd indien voor de herinvestering (in verband met de aard van de aan te schaffen of voort te brengen bedrijfsmiddelen) een langer tijdvak is vereist of indien de aanschaffing of voortbrenging van het nieuwe bedrijfsmiddel (mits daaraan een begin van uitvoering is gegeven) door bijzondere omstandigheden is vertraagd.⁵

Eenzelfde economische functie

Bij bedrijfsmiddelen waarop niet pleegt te worden afgeschreven of waarop in meer dan tien jaren pleegt te worden afgeschreven, geldt dat afboeking van de HIR slechts plaatsvindt voor zover de HIR is gevormd ter zake van de vervreemding van bedrijfsmiddelen met eenzelfde economische functie in de onderneming als de aangeschafte of voortgebrachte bedrijfsmiddelen.⁶ Hiermee wordt voorkomen dat een verschuiving van stille reserves van bedrijfsmiddelen met een relatief korte economische levensduur naar bedrijfsmiddelen met een lange levensduur kan plaatsvinden. Die verschuiving zou er toe leiden dat de stille reserves gedurende een veel langere periode of in zijn geheel niet worden gerealiseerd.⁷

¹ Artikel 3.54 van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001).

² Opbrengst minus boekwaarde van het bedrijfsmiddel.

³ Artikel 3.54, eerste lid, Wet IB 2001.

⁴ Kamerstukken II 1999/2000, 27209, nr. 3, p. 6.

⁵ Artikel 3.54, vijfde lid, Wet IB 2001.

⁶ Artikel 3.54, vierde lid, Wet IB 2001.

⁷ Kamerstukken II 1999/2000, 27209, nr. 3, p. 6.

Overheidsingrijpen

Indien sprake is van een vervreemding als gevolg van overheidsingrijpen geldt de voornoemde voorwaarde van 'eenzelfde economische functie' echter niet. Er is onder andere sprake van overheidsingrijpen in de zin van de HIR als een regeling is aangewezen als nationale regelgeving die leidt tot herstructurering of beëindiging van een bedrijfstak.⁸ Deze aanwijzing vindt plaats in het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 (UBIB 2001). Tot de nationale regelingen die reeds zijn aangewezen als overheidsingrijpen behoren onder meer de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (SRV)⁹ en onderdeel 2.1 van de Tijdelijke subsidieregeling vermindering gevolgen Brexit voor de visserij.¹⁰ De Landelijke beëindigingsregeling veehouderij (LBV) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderij plus (LBV+) zullen nog worden aangewezen als overheidsingrijpen.¹¹ Voor deze regelingen gelden dus soepelere voorwaarden bij toepassing van de HIR (of gaan deze gelden).

Boekwaarde-eis

Bij de afboeking van een HIR moet tevens rekening worden gehouden met de zogenoemde boekwaarde-eis. Afboeking van de HIR op de aanschaffings- of voortbrengingskosten van het bedrijfsmiddel of de bedrijfsmiddelen waarin wordt geherinvesteerd, vindt slechts plaats voor zover het gezamenlijke bedrag van de boekwaarden van die bedrijfsmiddelen door die afboeking niet daalt beneden het bedrag van de boekwaarde onmiddellijk voorafgaande aan de vervreemding van het bedrijfsmiddel ter zake waarvan de HIR is gevormd.¹²

Aan de boekwaarde-eis ligt de gedachte ten grondslag dat uitstel van belastingheffing over stille reserves niet nodig is voor zover die investeringen kunnen worden voldaan uit het niet-belaste deel van de opbrengst. Een herinvestering wordt in zoverre namelijk niet gehinderd door belastingheffing over vrijvallende stille reserves.¹³

Aandachtspunt: Beperkte mogelijkheden voor toepassing herinvesteringsreserve bij gedeeltelijk stoppen

- Het aangedragen punt houdt in dat artikel 3.64 Wet IB 2001 (doorschuiven via te conserveren inkomen naar andere onderneming) niet kan worden toegepast bij een gedeeltelijke staking.
- Wij zien dat dit een fiscale belemmering kan zijn in de praktijk (Ingeval de herinvesteringsreserve niet kan worden toegepast) en achten het sympathiek om deze belemmering voor zover mogelijk op te lossen.
- Er zijn inmiddels twee mogelijke wetswijzigingen onderzocht.
- Eerst een wetswijziging van artikel 3.64 Wet IB 2001.
Uit een eerste weging van de gevolgen voor de uitvoering (Belastingdienst) blijkt dat de voorkeur bestaat om de oplossing te zoeken in de herinvesteringsreserve (artikel 3.54 Wet IB 2001) en niet in artikel 3.64 Wet IB 2001. Het voordeel daarvan is dat geen gebruik hoeft te worden gemaakt van de systematiek waarbij – via een handmatig proces – een conserverende aanslag wordt opgelegd. Hiermee wordt eventuele invorderingsproblematiek zoveel mogelijk voorkomen.
- Vervolgens is een mogelijke wetswijziging van de herinvesteringsreserve onderzocht.
De gedachte is dat het mogelijk wordt om een herinvesteringsreserve te vormen ter zake van de vervreemding van een bedrijfsmiddel in het kader van het staken van een gedeelte van een onderneming ten gevolge van overheidsingrijpen, indien aannemelijk wordt gemaakt dat het bedrag van die reserve in het jaar van die vervreemding of in de daarop volgende drie jaren zal worden geherinvesteerd in een bedrijfsmiddel ten behoeve van een *andere* onderneming waaruit de belastingplichtige als ondernemer winst geniet.
Als een dergelijke herinvesteringsreserve is gevormd, kan bij tijdige herinvestering het bedrag van die reserve in mindering worden gebracht op de aanschaffings- of voortbrengingskosten van bedrijfsmiddelen die worden aangeschaft of voortgebracht ten behoeve van die andere

⁸ Artikel 3.54, twaalfde lid, onderdeel c, Wet IB 2001.

⁹ Artikel 12a, onderdeel b, UBIB 2001.

¹⁰ Artikel 12a, onderdeel c, UBIB 2001.

¹¹ Zie onderdeel 11.2 van de toelichting bij de LBV en LBV+.

¹² Artikel 3.54, tweede lid, Wet IB 2001.

¹³ Kamerstukken II 2000/01, 27209, nr. 6, p.11.

onderneming. Hierbij moet worden voldaan aan de huidige voorwaarden van de herinvesteringsreserve, zoals de boekwaarde-eis. In dat geval wordt de herinvesteringsreserve gelijktijdig en voor hetzelfde bedrag opgenomen in de winst van de onderneming die de herinvesteringsreserve heeft gevormd.

- Ten aanzien van de uitbreiding van de HIR is een tweetal deelvarianten voorzien van een budgettaire raming:
 1. De wettekst wordt aangepast zodat **elke** ondernemer betaling over de winst voortvloeiend uit de vervreemding van bedrijfsmiddelen bij een gedeeltelijke staking kan uitstellen voor zover deze (onder voorwaarden) wordt geherinvesteerd in bedrijfsmiddelen in een andere onderneming (**variant 1**).
 2. De wettekst wordt aangepast zodat **enkel** ondernemers die gedeeltelijk staken als gevolg van overheidsingrijpen (zoals bedoeld in artikel 3.54, twaalfde lid, Wet IB 2001 – lbv wordt toegevoegd aan de lijst van overheidsingrijpen) betaling over de winst voortvloeiend uit de vervreemding van bedrijfsmiddelen bij een gedeeltelijke staking kan uitstellen voor zover deze (onder voorwaarden) wordt geherinvesteerd in een andere onderneming (**variant 2**).

Tabel 1: budgettair effect (mln euro; + is opbrengst)

Variant 1	2024	2025	2026	2027	struc
Transactiebasis	-30	-29	-28	-27	-4
Lastenrelevant	-8	-8	-8	-8	-7
Variant 2	2024	2025	2026	2027	struc
Transactiebasis	-9	-9	-8	-8	0
Lastenrelevant	-1	-1	-1	-1	0

Aandachtspunt: De combinatie van geruisloze inbreng in een bv (artikel 3.65 Wet IB 2001) en deelname aan de stoppersregeling in verband met de voorwaarde van voortzetting van de onderneming

- Het aangedragen punt betreft het voortzettingsvraagstuk indien gelijktijdig met de deelname aan de opkoopregeling de onderneming geruisloos in een besloten vennootschap wordt ingebracht.
- Dit punt is nader onderzocht. Onze conclusie is dat het niet voor de hand ligt om de voorwaarden voor een geruisloze inbreng aan te passen.
- Voor de toepassing van de geruisloze omzetting is het niet noodzakelijk dat de onderneming gedurende een bepaalde periode wordt voortgezet. Indien een onderneming in het verleden fiscaal geruisloos in een besloten vennootschap is ingebracht, dan zal het deelnemen aan een stoppersregeling dus in beginsel geen belemmering opleveren voor de faciliteit.
- Slechts indien de inbreng onderdeel uitmaakt van een geheel van rechtshandelingen gericht op de overdracht of de liquidatie van de onderneming, blijft artikel 3.65 Wet IB 2001 buiten toepassing. Dit volgt uit de jurisprudentie en staat opgenomen in onderdeel 4.2.1 van het Besluit geruisloze omzetting van 30 juni 2010, DGB2010/3599M, Staatscourant 2010, nr. 10512. Hieruit blijkt dat het niet mogelijk is om een onderneming fiscaal geruisloos in te brengen in een besloten vennootschap, indien het voornemen bestaat om de onderneming te liquideren (zoals bij het – gelijktijdig – gebruikmaken van een stoppersregeling). Met deze voorwaarde wordt onbedoeld gebruik van de faciliteit voorkomen.
- Het ligt niet voor de hand ligt om deze (generieke) voorwaarde aan te passen.

Aandachtspunt: Beperkte mogelijkheden stakingslijfrente voor bepaalde (leeftijds)groepen en verruimen mogelijkheden stakingslijfrente

- De ondernemer die (een deel van) zijn onderneming staakt, kan zijn stakingswinst omzetten in een lijfrente (stakingslijfrente, artikel 3.129 Wet IB 2001). Het aangedragen punt houdt in dat de stakingslijfrente beperkte mogelijkheden biedt voor bepaalde (leeftijds)groepen. De maximumbedragen in 2023 voor lijfrentepremieaftrek zijn:
 1. € 510.970 (61 jaar en 10 maanden (of ouder));
 2. € 255.495 (tussen 51 jaar en 10 maanden en 61 jaar en 10 maanden);
 3. € 127.755 (overige gevallen).
- Aangedragen oplossingen zijn om:
 1. de gehele leeftijdseis bij de stakingslijfrente af te schaffen (dus één maximaal bedrag ongeacht leeftijd), of
 2. om alleen in geval van overheidsingrijpen toepassing van het hoogste maximumbedrag mogelijk te maken ongeacht de werkelijke leeftijd.
 3. Niets doen.
- Het verruimen van de maximumbedragen is een politieke keuze.
- Aan het verruimen van de mogelijkheden van de stakingslijfrente zitten budgettaire aspecten. Een eerste inschatting van de budgettaire consequenties van variant 1 en variant 2 zijn hieronder opgenomen (uitgaande van invoering per 2024). Door de maatregel worden belastingopbrengsten verschoven in de tijd. Volgens de begrotingsregels is het lastenrelevante effect (wat eventueel gedekt moet worden) een vlakke reeks met dezelfde contante waarde. De budgettaire gevolgen zijn relatief beperkt doordat er in principe geen belastinggrondslag verloren gaat, maar het vooral om een schuif in de tijd gaat.

Tabel 1: budgettair effect lasten (mln euro; + is saldoverbeterend)

Variant 1	2024	2025	2026	2027	2028	Struc.
Transactiebasis	-17	-17	-17	-18	-18	-7
Lastenrelevant	-10	-10	-10	-10	-10	-10

Tabel 2: budgettair effect lasten (mln euro; + is saldoverbeterend)

Variant 2	2024	2025	2026	2027	2028	Struc.
Transactiebasis	-11	-11	-11	-11	-12	-1
Lastenrelevant	-3	-3	-3	-3	-3	-3

Aandachtspunt: Stakingswinsten lager belasten bijvoorbeeld door een verruiming van de MKB-winstvrijstelling of een verruiming van de stakingsaftrek. De stakingsaftrek bedraagt sinds 2001 € 3.630.

- In reactie op de beslisnota van 28 januari 2023 heeft u (Stas FB) aangegeven de verhoging van de stakingsaftrek (artikel 3.79 Wet IB 2001) te willen onderzoeken, inclusief de budgettaire consequenties.
- Het verruimen van de stakingsaftrek is een politieke keuze.
- Een dergelijke maatregel geldt niet alleen voor de circa duizend agrariërs die van de stoppersregeling gebruik willen maken, maar voor alle IB-ondernemers die gaan staken (wel na vermindering met een in het verleden genoten bedrag aan stakingsaftrek).
- Deze maatregel pakt dus geen specifiek knelpunt aan, maar draagt er slechts aan bij dat het bedrag dat een ondernemer overhoudt na deelname aan een stoppersregeling en het afrekenen naar aanleiding van het staken van de onderneming hoger wordt.
- Er lijkt weinig tot geen rechtvaardiging te bestaan om stakingswinst anders of minder zwaar te belasten dan reguliere winst (of ander arbeidsinkomen).
- Eerder is voorgesteld om de stakingsaftrek af te schaffen (zie bouwstenen fiche 114, [Fichebundel definitief](#)).
- De fiscale ondernemersregelingen, waaronder de stakingsaftrek, worden dit jaar geëvalueerd.

- Een eerste inschatting van de budgettaire consequenties zijn als volgt.
Een verhoging van de stakingsaftrek met € 100 kost circa € 0,5 miljoen (sleuteltabel). Bij een forse verhoging van de stakingsaftrek moet rekening gehouden worden met een afslag van maximaal 20% (de sleutel wordt dan € 0,4 miljoen).
- Een generieke verhoging van de stakingsaftrek voor alle ondernemers met bijvoorbeeld € 20.000 van € 3.630 naar € 23.630 gaat derhalve gepaard met een derving van tussen de € 80 en € 100 miljoen. Een stakende IB-ondernemer met voldoende winst heeft hiermee een extra voordeel ten opzichte van de huidige situatie van circa $€ 20.000 * (1-0,14) * 36,93\% =$ circa € 6.350. Voor de gemiddelde stakende ondernemer is dit waarschijnlijk ten opzichte van zijn stakingswinst een relatief beperkt bedrag.
- Opgemerkt zij dat het maximumbedrag van de stakingsaftrek nog wordt verminderd – maar niet verder dan tot nihil – met de in voorafgaande jaren door de ondernemer genoten bedragen aan stakingsaftrek.

Omzetbelasting

Aandachtspunt: In sommige gevallen moeten agrariërs btw terugbetalen aan de fiscus naar aanleiding van de verkoop van hun grond en gebouwen aan de provincie (herziening).

Dit knelpunt in de omzetbelasting treedt niet op in het kader van de LBV en de LBV+. Dit komt doordat géén grond(en) en/of gebouw(en) aan de provincie verkocht worden. Zodoende treedt er als direct gevolg van deelname aan die stoppersregelingen geen herziening van btw op.

Overdrachtsbelasting

Aandachtspunten: niet voldoen aan voortzettingsvereisten m.b.t de vrijstelling voor overdracht aan familie, de vrijstelling voor inbreng in nv/bv en vrijstelling voor verkrijging van cultuurgrond.

De LBV en de LBV+ hebben ten doel dat de agrarische ondernemer zijn veehouderij-activiteiten staakt. Dat kan ertoe leiden dat niet aan voortzettingsvereisten wordt voldaan van eerder door de veehouder toegepaste overdrachtsbelastingvrijstellingen (de vrijstelling wordt 'teruggenomen'). Als gevolg kan naheffing optreden voor drie (ondernemings-)vrijstellingen:

1. bij overdracht aan familie in het kader van bedrijfsopvolging;
2. bij omzetting in een bv of inbreng in een personenvennootschap;
3. bij verkrijging van cultuurgrond (die bedrijfsmatig moet worden geëxploiteerd).

De generieke oplossing (die niet als staatssteun kwalificeert), namelijk om de voortzettingsvereisten te schrappen uit de betrokken ondernemersvrijstellingen die eisen dat de verkregen onroerende zaken in de onderneming in gebruik blijven, wordt sterk ontraden omdat het niet proportioneel is aangezien;

- het de essentiële voorwaarden uit de ondernemersfaciliteit haalt (namelijk dat de ondernemer zijn onderneming voortzet);
- dit ook voor andere ondernemers zal gelden;
- dat mogelijk onbedoelde belastingconstructies in de hand werkt; en
- mogelijk erg kostbaar zal zijn.

Een specifieke oplossing, enkel voor deelnemende veehouders aan deze of gelijksoortige regeling(en) kwalificeert als staatssteun. Dat is enkel mogelijk als de EC dat goedkeurt en vergt dat deze steun als aanvullende steunmaatregel moet worden meegenomen in de lopende notificatieprocedure van de LBV+ en LBV bij de Europese Commissie. Dat vraagt om een goede onderbouwing van de noodzaak en het effect van de fiscale maatregelen in het licht van de doelstelling van de stoppersregeling(en). Zo moet worden onderbouwd dat de fiscale steun ertoe zal leiden dat een veehouder gestimuleerd wordt deel te nemen aan de regeling (stimulerend effect), hoe groot de verwachte groep ondernemers is die gebruik maakt van de regeling en wat het financiële voordeel van de maatregel is voor een agrarische ondernemer (steunequivalent).

- Op basis van gesprekken met LNV en LTO, en de conclusies van een evaluatie van een vergelijkbare stoppersregeling voor varkenshouderijen (Srv), blijkt dat kennis hierover grotendeels ontbreekt.
- Tegelijkertijd geven zowel LNV als de evaluatie van de Srv aan dat niet aannemelijk is dat een naheffing van overdrachtsbelasting een grote rol speelt bij de afweging van agrarische ondernemers in den brede om al dan niet deel te nemen aan een stoppersregeling. De naheffing van overdrachtsbelasting zal mogelijk voorkomen en kan dan bij de betrokken ondernemer wel als knelpunt worden ervaren maar naar verwachting zal dit zich relatief weinig voordoen.
- De doorlooptijd van de LVB+ en LVB (tussen moment van inschrijven en daadwerkelijke staking van bepaalde activiteiten) is ook substantieel. Dat maakt dat sommige veehouders de voorwaarden voor de vrijstelling niet schenden. Ook als cultuurgrond die is verkregen met toepassing van de cultuurgrondvrijstelling na deelname aan de stoppersregeling op andere wijze als cultuurgrond wordt gebruikt, blijft naheffing achterwege. Dit zal uiteraard afhangen van de specifieke feiten en omstandigheden van de individuele ondernemer.
- Uit (beperkte) beschikbare cijfers is een ruwe schatting gemaakt van het totale financiële belang van de naheffingen. Uitgaande van beschikbare gegevens over het gebruik van de vrijstellingen in de overdrachtsbelasting en 900 uitgekochte veehouders binnen de LBV en LBV+ regeling wordt het budgettaire belang grofweg op circa € 21 miljoen geraamd.

	Aantal veehouders	Budgettair belang	Gemiddeld
Cultuurgronden	121	€ 15.245.800	€ 125.942
Overdracht in de familiesfeer	54	€ 5.026.470	€ 93.790
Omzetting in BV of inbreng in personenvennootschap	6	€ 611.268	€ 95.054

- Deze bedragen zijn vermoedelijk een overschatting. Met name omdat de raming geen rekening houdt met de doorlooptijd van de aanvraag van de LBV en LBV+. Deze is enkel gebaseerd op het gebruik van de overdrachtsbelastingvrijstellingen in het afgelopen decennium. Daarnaast bestaat er mogelijk voor bepaalde veehouders ook handelingsperspectief om naheffing te voorkomen. Hierdoor zal het vermoedelijke aantal veehouders dat wordt geconfronteerd met een naheffing waarschijnlijk ook lager liggen.
- LTO geeft aan dat de generatie die recent een bedrijf heeft overgenomen naar verwachting niet van plan zal zijn om deel te nemen aan een beëindigingsregeling. Hiermee zou het budgettair effect 5 miljoen lager uitvallen. Mocht in individuele gevallen na recente overname toch overwogen worden om deel te nemen aan een beëindigingsregeling speelt een naheffing van de OVB volgens LTO wel een rol in de besluitvorming.
- Ten opzichte van het budgettaire beslag van de stoppersregelingen als geheel (€ 1 miljard) is de budgettaire derving van de naheffingen derhalve relatief gering. Dat neemt niet weg dat deze in individuele gevallen wel aanzienlijk kan zijn.
- In de raming is geen rekening gehouden met de uitkoop van veehouders na de LBV en LBV+ regeling. Onder het uitgangspunt dat het gebruik van de vrijstellingen zich het komend decennium in gelijke mate voortzet zou dit betekenen dat de uitkoop van 5000 veehouders leidt tot een 10 maal hogere budgettaire opbrengst. Het is echter niet waarschijnlijk dat er in de populatie veehouders die zullen worden uitgekocht in de periode 2024-2033 nog in dezelfde mate eerder gebruik gemaakt wordt van een van de 3 vrijstellingen.
- Het advies is om ook geén specifieke flankerende fiscale maatregelen te treffen. Het gesignaleerde is gezien vanuit de stoppersregeling als geheel onvoldoende substantieel. Daarom is het niet opportuun hiervoor de lopende staatssteunprocedure te doorkruisen en vermoedelijk te vertragen.

HEDEN
TER BESLISSING

Aan
de minister
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene
Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

nota

Dekking verruiming HIR inzake stopperregelingen

Datum
12 april 2023

Notanummer
2023-0000096435

Bijlagen
geen

Aanleiding

In het BWO inzake fiscale aandachtspunten stoppersregelingen hebben minister N&S en Stas FIN een keus gemaakt voor een beperkte verruiming van de herinvesteringsreserve (HIR) van € 1 mln tussen 2024-2027. In deze nota wordt een besluit gevraagd over de dekking van deze maatregel.

Beslispunt

1) Gaat u akkoord met de dekking van de verruiming van de HIR aan de lastenkant uit de overdekking in het belastingplan.

- U (minister) heeft aangegeven besluitvorming over de fiscale aandachtspunten stoppersregelingen te willen betrekken bij de integrale besluitvorming over het landbouwakkoord en heeft het voorstel gedaan om de kosten te dekken uit het transitiefonds. Deze dekking is echter strijdig met de scheiding tussen uitgaven en inkomsten en stuit op bezwaren bij LNV. Gelet op de beperkte omvang van het bedrag en de wenselijkheid om te besluiten bij voorjaarsnota wordt op pragmatische gronden dekking uit de overdekking belastingplan voorgesteld.
- Voorwaardelijk aan de voorgestelde dekking is wel dat voor pijler 2 en de stelpost constructies en fiscale regelingen dekking wordt gevonden. Anders is de overdekking uit het belastingplan immers daarvoor nodig en is er geen ruimte voor aanvullende wensen.
- Een ambtelijke taskforce van LNV en Financiën heeft onderzoek gedaan naar mogelijk fiscale aandachtspunten bij de openstelling van de nieuwe stoppersregelingen voor agrariërs in het kader van de piekbelasters aanpak. Vanuit de sector en de Kamer is aangedrongen op het oplossen van knelpunten opdat geen belemmeringen ontstaan vanuit de fiscaliteit voor bedrijfsbeëindiging.
- Het meest serieuze knelpunt betreft het feit dat HIR slechts beperkte mogelijkheden voor toepassing biedt bij gedeeltelijk staken. In het BWO is om dit punt te adresseren besloten tot een smalle verruiming van de HIR waarbij enkel ondernemers die gedeeltelijk staken als gevolg van overheidsingrijpen betaling over de winst -voortvloeiend uit de vervreemding van bedrijfsmiddelen bij een gedeeltelijke staking- kunnen uitstellen. Dit voor zover deze (onder voorwaarden) wordt geherinverteerd in een andere onderneming. De verruiming is generiek en heeft een structureel karakter. De

16.04.23
Akkoord
Muc

structurele kosten van de verruiming zijn laag en worden op nul euro geraamd. Het betreft de volgende reeks:

Verruiming HIR	2024	2025	2026	2027	struc ¹
	-1	-1	-1	-1	0

- Omdat binnen een termijn van circa twee maanden openstelling van de stoppersregelingen wordt verwacht is het wenselijk uiterlijk voor de zomer een brief naar de Kamer te sturen waarin wordt aangegeven hoe het kabinet wil omgaan met de analyse van de taskforce en welke oplossingsrichting zij wil schetsen. Het is daarom wenselijk de besluitvorming mee te laten lopen in de besluitvorming over de voorjaarsnota. Besluitvorming op een later moment zou te laat zijn om het voornemen van het kabinet parallel aan de opening van de stoppersregeling te kunnen presenteren.
- Voorgesteld wordt een dekking van de kosten uit de overdekking van het belastingplan.

Politiek/bestuurlijke context

- Tijdens de behandeling van het belastingplan 2023 is de motie Inge van Dijk cum suis aan genomen (Kamerstukken II 2022/2023, 36202, nr. 108.) waarin het kabinet wordt onderzocht in de gesprek met de sector te onderzoeken of er bij de stoppersregelingen voor agrariërs fiscale belemmeringen zijn.
- Bij brief van 16 februari heeft het kabinet een taskforce ingesteld die de door de sector aangedragen knelpunten onderzoekt en waar nodig mogelijke beleidsalternatieven uitwerkt met inachtneming van de fiscaal-juridische, budgettaire en uitvoeringstechnische aspecten.
- In een BWO van 6 april hebben minister N&S en Stas F&B de analyse van de taskforce inhoudelijk en politiek gewogen en een besluit genomen over de te in te zetten oplossingsrichting.
- In een nieuwe Kamerbrief die over enkele weken moet worden verstuurd zal de lijn van het kabinet worden uitgewerkt en toegelicht. Voorafgaand aan de verzending zal op bestuurlijk niveau nog een gesprek met de sector (LTO) plaatsvinden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

¹ Structurele niveau wordt pas in 2054 bereikt. De hele reeks moet worden gedekt.

TER ADVISERING

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Fiscale Zaken
Directie Algemene
Fiscale Politiek

nota

Bestuurlijk overleg LTO stoppersregelingen

Persoonsgegevens

Aanleiding

Op donderdag 6 april jl. heeft u bestuurlijk overleg gehad met minister van der Wal over het onderzoek naar mogelijke fiscale aandachtspunten bij nieuwe stoppersregelingen. Op woensdag 26 april hebben de minister voor Natuur en Stikstof en u een gezamenlijk gesprek over dit onderwerp met de heer Van der Tak. De heer Van der Tak heeft om een gesprek gevraagd omdat LTO op basis van de Kamerbrief nog geen vertrouwen had dat er ook echt een oplossing komt voor de gevraagde knelpunten.

Datum

17 april 2023

Notanummer

2023-0000103226

Bijlagen

geen

Deze nota dient ter voorbereiding van het overleg. U wordt ambtelijk ondersteund door Persoonsgegevens

23/03/24

Adviezen

- Wij adviseren vast te houden aan de lijn die u en de minister voor Natuur en Stikstof in het BWO hebben bepaald. Dat wil zeggen een beperkt generieke verruiming van de fiscale herinvesteringsreserve (HIR). Deze verruiming houdt in dat de regeling van de HIR in specifieke situaties kan worden toegepast als sprake is van een gedeeltelijke staking van de onderneming als gevolg van overheidsingrijpen. En geen maatregelen bij de overige door de sector aangedragen aandachtspunten (een overzicht van door de sector aangedragen fiscale aandachtspunten treft u onderaan de nota bij de toelichting).
- Het ambtelijk vooroverleg met de vertegenwoordigers van LTO geeft geen aanleiding af te wijken van de door u beiden ingezette lijn. Zij gaven aan aanpassing van de HIR de belangrijkste maatregel te vinden omdat dit ook een concreet knelpunt oplost. Ook herhaalden zij eerdere wensen zoals generieke verhoging van de stakingsaftrek en MKB-winstvrijstelling.
- Op budgettair vlak geldt dat de minister van Financiën heeft ingestemd met de voorgestelde dekking voor de verruiming van de HIR uit de overdekking van het belastingplan. Voor eventuele andere maatregelen is in de voorjaarsbesluitvorming geen geld uitgetrokken.

graag
analyse
(fiscaal)
gebaseerd
op de
'stoppers-
regeling'

LBU bladz
LH concept
ZSH: Muu

Kernpunten

Agendapunt 1. Toelichting door u beiden van de behandeling van de fiscale aandachtspunten die in onderstaand overzicht met knelpunten staan.

- Met de minister voor Natuur en Stikstof heeft u besloten om één van de door de sector aangedragen knelpunten inzake de herinvesteringsreserve op te lossen. Dit betreft het mogelijk maken van het gebruik van de HIR bij gedeeltelijke staking als er sprake is van overheidsingrijpen, indien wordt geherinvesteerd in een andere – nieuwe of bestaande – onderneming (aandachtspunt 1).
- U heeft met de minister voor Natuur en Stikstof afgesproken om niet voor de wens van de sector te gaan om de stakingslijfrente te verruimen. Het al dan niet verruimen van de maximumbedragen van de stakingslijfrente is een politieke keuze (aandachtspunt 3).
- De door de sector voorgestelde verhoging van de stakingsaftrek of de MKB-vrijstelling alsmede de introductie van een bijzonder belastingtarief bij staking zijn niet proportioneel gezien de brede werkingssfeer van deze maatregel en het hoge budgettaire beslag. Het kostenplaatje van de verhoging (van enkele honderden miljoenen, waarvan maar een klein deel naar de landbouwsector zou gaan) weegt niet op tegen de mate waarin naar verwachting de effectiviteit van deelname aan de stoppersregelingen zal verbeteren (aandachtspunt 6).
- Ten aanzien van de overdrachtsbelasting is specifiek maatwerk – naar inschatting van de onze staatssteunexperts – hoogstwaarschijnlijk niet mogelijk op grond van staatssteunregels. Tevens zijn generieke oplossingen niet proportioneel. Het schrappen van de voortzettingsvereisten stuit op bezwaren omdat dit ongewenste constructievorming in de hand kan werken. De lijn is daarom om vooralsnog niets te doen. Wanneer de nieuwe stoppersregeling is gepubliceerd en er nog ruimte blijkt te zijn kan eventueel opnieuw een gang naar Brussel worden gemaakt. Deze gang, het voorleggen van een eventuele wijziging op het punt van staatsteun, wordt niet kansrijk geacht (aandachtspunten 8 tot en met 10).
- De verwachting is dat de andere door de sector opgebrachte aandachtspunten geen onderdeel van het gesprek met de heer Van der Tak zullen zijn.
Indien LTO begint over belastingschade kunt u aangeven dat in kader van LBV en LBV+ geen civielrechtelijke compensatie voor belastingschade wordt geboden en de fiscale behandeling van belastingschade op grond van regelgeving en jurisprudentie daardoor geen sprake is van een fiscaal knelpunt.
Indien LTO begint over een betalingsregeling kunt u aangeven dat een nieuwe regeling niet noodzakelijk wordt geacht gelet op de bestaande mogelijkheden voor uitstel van betaling.

Agendapunt 2. Reactie van LTO

- Met de sector heeft op ambtelijk niveau een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. Ten aanzien van de besproken punten en onze appreciatie daarvan toonden ze over het algemeen veel begrip, maar vonden deze op een aantal punten ook teleurstellend.

- LTO gaf aan dat de eerder in een brief aan u geuite zorgen nog niet zijn weggenomen. Volgens LTO is de uiteindelijke beslissing van deelname aan de beëindigingsregelingen voor een groot deel óók afhankelijk van de fiscale consequenties voor elke individuele ondernemer. Volgens LTO zorgen de huidige voorstellen er nog niet voor dat de aantrekkelijkheid om deel te nemen aan de beëindigingsregelingen is vergroot. Hierbij geldt als kanttekening dat het de bedoeling is dat de stoppersregelingen zelf zo financieel aantrekkelijk mogelijk zijn en dat daarbij de maximale staatssteungrenzen worden opgezocht (en het dus niet mogelijk is om fiscaal nog iets extra's te doen).

Agendapunt 3. Vervolgafspraken, inhoud en planning aangekondigde brief aan de Tweede Kamer.

- Gelijktijdig met het openstellen van de stoppersregelingen zal een nieuwe brief naar de Tweede Kamer verzonden, waarin wordt ingegaan op de bevindingen van de taskforce en lijn van het kabinet ter zake zal worden geschetst.

Toelichting

	Fiscaal aandachtspunt	Appreciatie taskforce
1	Beperkte mogelijkheden herinvesteringsreserve (HIR) bij gedeeltelijk staken	Overwogen wordt om de HIR op dit punt beperkt te verruimen
2	Combinatie geruisloze inbreng in bv; voorwaarde voortzetting onderneming	Het ligt niet voor de hand om voorwaarden aan te passen. Wel is het mogelijk aan de BD te vragen de uitvoeringspraktijk te verduidelijken
3	Stakingslijfrente biedt beperkte mogelijkheden voor bepaalde leeftijdsgroepen	Het verruimen van de maximumbedragen is een politieke keuze
4	Onduidelijkheid over toerekening subsidie waardevermindering gronden; zodat eventueel landbouwvrijstelling kan worden toegepast (Verschil MGA-2 en LBV)	Geen fiscaal knelpunt, maar een aandachtspunt bij de toelichting op de regelingen
5	Toepassing herinvesteringsreserve wordt soms beperkt door boekwaarde-eis (bij vastgoed)	Het ligt niet voor de hand om voorwaarden van de HIR op dit punt aan te passen ¹²

¹ Niet proportioneel; fors budgettair beslag

² Aan de boekwaarde-eis ligt de gedachte ten grondslag dat uitstel van belastingheffing over stille reserves niet nodig is voor zover die investeringen kunnen worden voldaan uit het niet-belaste deel van de opbrengst. Een herinvestering wordt in zoverre namelijk niet gehinderd door belastingheffing over vrijvallende stille reserves (Kamerstukken II 2000/01, 27209, nr. 6, p. 11).

6	Stakingswinst lager belasten door stakingsaftrek te verhogen of MKB-winstvrijstelling te verruimen	Niet proportioneel; fors budgettaire beslag
7	Herziening omzetbelasting; aankoop door provincie met kwantitatieve verplichting tot sloop	Vermeend knelpunt treedt niet op Aan de belastingdienst kan om verduidelijking van de uitvoeringspraktijk worden gevraagd
8 t/m 10	Overdrachtsbelasting voortzettingsvereiste artikel 15, onderdelen b, e en q, WBR	Specifieke oplossing, enkel voor deelnemende veehouders kwalificeert hoogstwaarschijnlijk als staatssteun Generieke oplossing niet proportioneel, haalt essentiële voorwaarden uit regeling, werkt constructies in de hand en is relatief duur
11	Betalingsregeling tegemoetkoming	Niet noodzakelijk gezien bestaande mogelijkheden.
12	Belastingshade	Geen fiscaal knelpunt
13	MIA/EIA desinvesteringsbijtelling	Fiscale aanpassing ligt niet voor de hand
14	Erfpachtgronden (Fagoed; ASR)	Fiscale aanpassing ligt niet voor de hand

Uitbreiding van de Herinvesteringsreserve

Door het vormen van een herinvesteringsreserve kan een ondernemer het betalen van belasting over de winst voortvloeiend uit de vervreemding van bedrijfsmiddelen uitstellen. Het is nu niet mogelijk om bij gedeeltelijke staking een herinvesteringsreserve te vormen voor een andere (nieuwe) onderneming. Door de voorgestelde verruiming wordt dit knelpunt opgelost. U beiden heeft gezien de budgettaire gevolgen gekozen voor de variant waarbij enkel wordt verruimd voor ondernemers die gedeeltelijk staken als gevolg van overheidsingrijpen.

Stakingslijfrente verruimen

Bij het staken van een onderneming kan een ondernemer de stakingswinst gebruiken om een lijfrente te kopen bij een bank of verzekeraar. Hierdoor wordt belasting over de stakingswinst uitgesteld naar uitkering van de lijfrente. De hoogte van lijfrenteaftrek is afhankelijk van de leeftijd. Hoe hoger de leeftijd hoe hoger de aftrek, omdat bij hogere leeftijd minder tijd rest om nog een pensioen op te bouwen.

Het is de vraag in hoeverre de maatregel echt een knelpunt oplost. Met name bij jonge agrariërs die hun onderneming staken stoppen, is de verwachting dat zij het geld van de stoppersregelingen hoogstwaarschijnlijk liever in een nieuwe onderneming stoppen dan in een lijfrente. Tevens zijn er voor jonge boeren genoeg mogelijkheden om pensioen op te bouwen. Daarbij komt dat stakingswinst al is vrijgesteld (op grond van de landbouwwijziging). De signalen die LNV uit de praktijk heeft ontvangen geven geen reden om deze maatregel te

nemen. De sector en LNV kunnen geen gegevens verschaffen om de omvang van deze groep en het probleem te kwantificeren en ook Financiën beschikt niet over deze data. Het is derhalve onduidelijk of het om een substantieel probleem gaat. Tijdens het voorbereidend gesprek heeft LTO aangegeven dit een belangrijk punt te vinden, maar konden zij dit ook niet hard maken dat hier sprake is van een knelpunt.

Belastingsschade

LNV heeft ervoor gekozen om in de LBV en LBV+ geen vergoeding voor belastingsschade (punt 12) op te nemen. Het argument hierbij is dat agrariërs vrijwillig gebruik maken van de regeling. Door deze keuze van LNV is het ook niet mogelijk om de fiscaal gunstige behandeling van belastingsschade (een vergoeding voor belastingsschade wordt niet in de heffing betrokken) van toepassing te verklaren. Op basis van de aanleiding van de regeling denken wij dat er wel grond is om een vergoeding voor belastingsschade te geven (er wordt verwezen naar overheidsingrijpen). Het kan zijn dan LTO hier in het gesprek op terugkomt.

Resterende aandachtspunten

Enkele aandachtspunten zouden niet tot een knelpunt moeten leiden. Deze kunnen in de Q&A's van de stoppersregeling worden opgenomen. Het gaat om aandachtspunten 2, 4, 7 en 13.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

DEPARTEMENTAAL BREED
TER BESLISSING

Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Directie Algemene
Fiscale Politiek

Persoonsgegevens

nota

Concept Kamerbrief fiscale aandachtspunten
beëindigingsregelingen agrarische sector

Aanleiding

In uw brief van 16 februari 2023 aan de Tweede Kamer heeft u, samen met de minister voor Natuur en Stikstof (NenS), toegezegd om een ambtelijke taskforce onderzoek te laten doen naar door de agrarische sector aangedragen mogelijke fiscale aandachtspunten bij beëindigingsregelingen voor agrariërs in het kader van de stikstofproblematiek (**bijlage 1**).

- Bijgaand wordt u ter akkoord een conceptbrief voorgelegd die de bevindingen en aanbevelingen van de taskforce schetst, en de conclusies die u en de minister voor NenS daaraan verbinden (**bijlagen 2 en 3**).
- De conceptbrief fiscale aandachtspunten bij beëindigingsregelingen voor agrariërs wordt parallel voorgelegd aan de minister voor NenS. Na verwerking van commentaar van de minister voor NenS wordt aan u een definitieve versie van de brief ter ondertekening voorgelegd.

Datum

5 juni 2023

Notanummer

2023-0000149346

Bijlagen

1. Kamerbrief 16 februari 2
2. Concept-Kamerbrief fiscale aandachtspunten beëindigingsregelingen agrarische sector
3. Onderzoek taskforce
- 4a. Motie Stoffer en
- 4b. appreciatie kabinet
5. Evaluatierapport Srv
6. Concept-Kamerbrief kabinetsreactie evaluatie Srv

Beslispunt 1: Kamerbrief fiscale aandachtspunten beëindigingsregelingen agrarische sector

Gaat u akkoord met de conceptbrief en de bijlage (bevindingen en aanbevelingen ambtelijke taskforce)? Heeft u nog aanvullende wensen of opmerkingen?

De brief zal vóór het zomerreces naar de Tweede Kamer worden gestuurd gelet op het moment (3 juli a.s.) dat de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties met piekbelasting (Lbv-plus) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties voor stikstofreductie (Lbv) worden opengesteld.

In november 2021 is bij de behandeling van het Belastingplan 2022 de motie Stoffer c.s. aangenomen waarin de regering verzocht is om, in het kader van de bedrijfsbeëindigingsregelingen ten behoeve van de stikstofproblematiek, met betrokken partijen in kaart te brengen welke fiscale knelpunten een snelle en goede bedrijfsbeëindiging in de veehouderij belemmeren (**bijlagen 4a en 4b**). Destijds is in de appreciatie van de motie verwezen naar de evaluatie van de Subsidierегeling sanering varkenshouderijen (Srv)

- Bijgaand wordt u ter informatie de evaluatie Srv voorgelegd (**bijlage 5**) en ter akkoord de concept aanbiedingsbrief van de evaluatie Srv die mede namens u aan de Kamer zal worden gestuurd (**bijlage 6**).

23/06/23
 ja, een
 wijziging
 doorgedaan
 de 1 pagina
 hebber. 5 brief
 Mu
 is afgehandeld met MNS.

DEPARTEMENTAAL BREED

Pagina 1 van 5

- De conceptbrief wordt aan u voorgelegd ter akkoord, waarna deze na verwerking van uw commentaar ter ondertekening zal worden voorgelegd aan de minister van LNV.

Beslispunt 2: Kamerbrief Kabinetsreactie evaluatie Srv

Gaat u akkoord met de conceptbrief? Heeft u nog aanvullende wensen of opmerkingen?

De brief zal vóór het zomerreces naar de Tweede Kamer worden gestuurd gelet op het moment (3 juli a.s.) dat de Lbv-plus en Lbv worden opengesteld.

ja

Kernpunten

Kamerbrief fiscale aandachtspunten beëindigingsregelingen agrarische sector

- De taskforce, een ambtelijke werkgroep van het ministerie van Financiën, inclusief de Belastingdienst, en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), heeft in de afgelopen periode nader onderzoek gedaan naar de door de agrarische sector aangedragen potentiële fiscale aandachtspunten en naar mogelijke beleidsopties met inachtneming van fiscaal-juridische, budgettaire en uitvoeringstechnische aspecten.
- De aanleiding voor dit onderzoek is een tweetal moties en een toezegging. Door middel van deze brief wordt daaraan invulling gegeven. In de bijlage bij de brief zijn een overzicht van de door de sector aangedragen fiscale aandachtspunten, de bevindingen van de taskforce en een toelichting bij het onderzoek van de taskforce opgenomen. Verder wordt in deze brief ingegaan op de huidige rol van de fiscaliteit bij het beëindigen van het agrarische bedrijf.
- In de brief wordt toegelicht hoe het kabinet de door de sector aangedragen fiscale aandachtspunten – in het licht van de bevindingen van de taskforce – beoordeelt.
- De belangrijkste boodschap van de brief is dat het kabinet erkent dat sprake kan zijn van een reëel aandachtspunt voor de agrariërs als het gaat om de beperkte mogelijkheden voor toepassing van de herinvesteringsreserve (HIR) bij gedeeltelijk staken van een onderneming. De sector heeft dit als belangrijkste aandachtspunt aangegeven. In de brief wordt aangegeven dat het kabinet in de Voorjaarsnota 2023 heeft aangekondigd om met ingang van 1 januari 2024 de toepassing van de HIR te verruimen indien sprake is van een staking van een gedeelte van een onderneming (gedeeltelijke staking) als gevolg van overheidsingrijpen.
- Bij de overige door de agrarische sector aangedragen fiscale aandachtspunten wordt toegelicht waarom volgens het kabinet geen sprake is van een fiscale belemmering of waarom een aanpassing volgens het kabinet niet mogelijk of wenselijk is.

Kamerbrief Kabinetsreactie evaluatie Srv

- LNV heeft de aanbiedingsbrief - waarmee de evaluatie van de Svr-regeling aan de Kamer wordt aangeboden - met ons afgestemd. U wordt geadviseerd akkoord te gaan met deze aanbiedingsbrief.

in
Augustus
sluitvaag
stakingsrijteling
benlee

- De appreciatie van minister Adema ziet uitsluitend op niet-fiscale aanbevelingen omdat de evaluator geen fiscale aanbevelingen heeft gedaan. Met betrekking tot de fiscaliteit resumeert de brief enkel de in de evaluatie opgenomen constatering van feitelijke aard en bevat geen appreciatie of nieuw fiscaal beleid.

Nadere toelichting

Kamerbrief fiscale aandachtspunten beëindigingsregelingen agrarische sector

- In de bijlage bij deze Kamerbrief is per afzonderlijk belastingmiddel een korte beschrijving opgenomen van eventuele reeds bestaande (fiscale) faciliteiten die van belang kunnen zijn bij de bedrijfsbeëindiging van landbouwbedrijven. Op deze wijze is invulling gegeven aan uw toezegging aan het lid Van Dijk om de bestaande fiscale faciliteiten op een rijtje te zetten.
- In de brief wordt tot slot aangegeven dat via een vragen- en antwoordentekst van de werkgroep stikstofrechten (ingesteld vanuit het Platform Landbouw, waar LTO Nederland, hun adviseurs, de Belastingdienst en LNV) snel duidelijkheid zal worden gegeven over de fiscale aspecten van verschillende onderdelen van de nieuwe beëindigingsregelingen Lbv en Lbv-plus. De bedoeling is om deze vragen- en antwoordentekst op korte termijn te publiceren op de website van LTO en de Belastingdienst.
- De beëindigingsregelingen zijn op 12 juni gepubliceerd en worden op 3 juli a.s. opengesteld. Het is de bedoeling dat de onderhavige brief vóór het zomerreces wordt verstuurd naar de Tweede Kamer.

Kamerbrief Kabinetsreactie evaluatie Srv

- Tussen september 2022 en maart 2023 heeft een externe, onafhankelijke evaluator (CE Delft) de Saneringsregeling varkenshouderijen geëvalueerd op doeltreffend- en doelmatigheid.
- In de evaluatie wordt (uitgebreid) stilgestaan bij de geuremissie reductie (5,4% tot 6,5%) die de regeling ten gevolge heeft gehad, hetgeen haar oorspronkelijke doel was, alsmede de klimaat en stikstof impact van de Srv (0,16 Mton CO₂ reductie en jaarlijks 5,1% van de ammoniakemissies uit varkensstallen).
- Daarnaast is gekeken naar factoren die een belemmerend effect kunnen hebben gehad op het doelgroepbereik en daarmee de doeltreffendheid van de regeling. Hiervoor is gesproken met zowel varkenshouders die hun productie hebben beëindigd als met varkenshouders die hebben afgezien van beëindiging, alsook intermediairs en (lagere) overheden.
- Conform motie Stoffer is in kaart gebracht of fiscale knelpunten een rol spelen bij een snelle en goede beëindiging van de veehouderij. Uit de gesprekken blijkt dat er mogelijk sprake is van fiscale knelpunten. Dit is primair aangegeven door intermediairs. Varkenshouders zelf hebben daarentegen niet of nauwelijks fiscale aandachtspunten benoemd.
- De evaluator concludeert dat het echter onbekend is wat de omvang is van de groep die te maken heeft gekregen met de benoemde fiscale knelpunten, alsook de mate waarin dit deelname heeft beïnvloed.
- De evaluator geeft aan dat het concrete zicht op herbestemming, onder andere door de doorlooptijd van het proces met de gemeente, beperkend

N&S en u hebben daarnaast op bestuurlijk niveau contact gehad met LTO in de persoon van de heer Van der Tak.

De sector was tevreden met het besluit om de HIR te verruimen. Voor de conclusies ten aanzien van de overige aandachtspunten leek de sector begrip te hebben. Wel vraagt de sector mogelijk aandacht voor het niet verruimen van de stakingslijfrente.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.